

Jana Petrášková

PTAČÍ PERA A PEŘÍČKA

...a co z nich
vytvořit?

PTAČÍ PERA A PEŘÍČKA

...a co z nich vytvořit?

Jana Petrásková

Jana Petrásková

PTAČÍ PERA A PEŘÍČKA

...a co z nich
vytvořit?

Grada Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

PTAČÍ PERA A PEŘÍČKA **...a co z nich vytvořit?**

Jana Petrásková

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 9763. publikaci

Text, ilustrace, foto: Mgr. Jana Petrásková
Sazba a grafická úprava: Karolína Bendová
Odpovědná redaktorka: Jana Minářová

Počet stran 96
První vydání, Praha 2024
Tisk Iva Vodáková – Durabo

© Grada Publishing, a.s., 2024
Cover Design © Karolína Bendová, 2024

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorkou ověřeny, přesto nelze za ně převzít zodpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody. Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-271-7575-8 (ePub)
ISBN 978-80-271-7574-1 (pdf)
ISBN 978-80-271-5055-7 (print)

Obsah

Proč se nám líbí ptáci a peří	7
Sbíráme peří	8
Třídíme peří	15
Vyrábíme z peří	20
Náušnice	22
Náhrdelníky	26
Husa... aneb Správná hospodyňka pro pírko i přes plot skočí	32
Kajka... aneb Jak se zahřát na severu	34
Vějíř – křídlo	36
Vějíř symetrický	44
Vějíř s dřevěnou rukojetí	46
Hůlky záměru a přání	50
Závěsné symboly	54
Solitérní pera	56
Ozdoby do vlasů	60
Kvesal... aneb Koruna aztéckého krále	66
Květiny	70
Labuť... aneb O ošklivém kačátku	72
Vánoční ozdoby z labutích přek	74
Spony zdobené pírky	76
Páv... aneb Pásla milá páva	78
Brože s peřím	82
Klobouky	86
Peří, kam se podíváš	88
Umělci a ptáci	92
Přání pro ptáky a lidi	95
Poděkování	96

Proč se nám líbí ptáci a peří

Ptáci jsou symbolem volnosti a svobody. Obdivujeme jejich schopnost létat, obšťastňuje nás jejich zpěv. Jsou křehcí, neuchopitelní, jakoby z jiného světa. Když najdeme krásné pírko, je to jako pozdrav z nebe.

Ptáci nás provázejí na každém kroku, téměř každý den. Je však třeba být k nim vnímaví. Zaposlouchejme se do jejich zpěvu i přes hluk velkoměsta, všimněme si, jak přelétnou vysoko na obloze nebo se skrývají v houštích u cesty. Pozorujme i městské holuby, abychom pochopili, proč si vybrali život v sousedství lidí.

Tuto knihu jsem napsala pro vás, kteří jste také fascinováni ptáky a krásou peří a chcete je oslavit tím, že peří využijete a pozvednete na vyšší úroveň. Vždycky se mi líbily indiánské čelenky a vějíře z peří. Sbírala jsem peří, ale nevěděla jsem, jak tyto dvě věci skloubit dohromady. V knihách i na internetu se dají najít návody, jak pracovat s pery podle té které tradice, také tam najdete spoustu krásných výrobků z peří. Můžete si vyhledat symbolický význam některých ptáků, a tedy i jejich per. Ale pera z našich končin se zdají všední, nezajímavá, malá. Občas sice najdete nějaké krásné pero dravce nebo v zámeckém parku pero z páva, ale co s těmi krásnými drobnými pírky od našich „obyčejných“ ptáků?

A proto jsem napsala tuto knihu. Nezabývá se symbolikou, nezabývá se ani exotikou. Nenačnete tu ani návod na barvení per nebo na to, jak z husího pera udělat pero orla. Ale nabízí vám praktické postupy, co udělat s pery z vašich vlastních úlovků a využít k tomu to, co najdete doma v zásuvce s výtvarnými potřebami, v dílně, anebo co koupíte v místním železářství či galanterii. Symboliku a význam dáte svým výrobkům sami a později se můžete pustit i do výrobků podle indiánské i jiné tradice. Užijte si samotné tvoření s tímto nádherným materiálem!

Najdete zde postupy, které se mi osvědčily při vyrábění z různých materiálů. Peří je velice křehké a jemné, a přitom naprosto svébytné a „svěhlavé“ jako každý jiný přírodní materiál. Proto vyžaduje laskavý a vstřícný přístup i pochopení pro své vlastnosti. Jinak se chová peří z holuba, peří z dravých ptáků nebo peří z vodních ptáků. Pokaždé se rozdílně chovají také pírka z různých částí ptačího těla. Proto chápejte návody v této knize pouze jako pobídky a doporučení a sami naslouchejte tomu, co vám peří jako výtvarný materiál nabízí.

Vnímejte peří všemi smysly: zrak obdivuje jeho barvy, tvary a odlesky, hmat jeho jemnost, pružnost a poddajnost či pevnost. Přičichněte k hrsti peří a cítíte vůni lesa a spadaného listí. Máchněte vějířem z peří dravců, uslyšíte zašustění a ucítíte odpor vzduchu – představíte si tak, jak káně proráží vzduch mocnými záběry křídel a pak se nechá nést vzdušnými proudy. Máchněte vějířem z peří sovy a uvědomíte si, jak neslyšně sova proplouvá mezi stromy, aby uchvátila svou kořist. Skrze práci s peřím s vámi promlouvá sama příroda.

Kniha je určena právě vám, kteří hledáte novou cestu svého vyjádření. Vpusťte přírodu a harmonii do svého života. Naslouchejte svému srdci a nechte lásku proudit skrze své ruce.

*Imagination makes the spirit free into distant lands of fantasy.
Close your eyes and you will see – within your heart there lies the key.*

Sbíráme peří

Jakmile se začnete zajímat o peří, budete nacházet peříčka úplně všude. Ve městě, v lese, u vody. Jako děti jste si jistě schovávali krásná pírka ke svým pokladům; pokud tato záliba přetrvává, tak do své sbírky můžete vnést určitý systém.

Jestliže chcete sbírat pírka proto, že z nich budete něco vyrábět, zde je několik tipů z mé vlastní zkušenosti.

Pokud se hodně pohybujete v lese, jistě s potěšením nacházíte kromě pírek drobného ptactva, sojek, vran a bažantů, také peří dravých ptáků a sov. Z takových nálezů mám vždy největší radost. Možná znáte místa, kde nacházíte peří dravců pravidelně, ale pro mě je to vždy překvapení na nečekaném místě. Někdy se mi stane, že bez jakéhokoli důvodu vyběhnu do stráně, a tam na mě čeká nádherné pero krahujce. Občas dostanu krásné pero i od přátel. Pera dravců mají úžasnou regenerační schopnost. I když najdu pero mokré a uválené v blátě, stačí ho chvíli hladit a mnout mezi prsty a brzy se jeho barvy rozzáří a je zase hebké a pevné. Peří sov je barvou a vzorem hodně podobné peří dravců, ale je jemnější.

U vody lze narazit na pravé poklady! Když narazíte na místo, kde si divoké kachny upravují peří, můžete tam najít nejen hnědá pírka s tmavším či světlejším lemem, ale také ta ceněná pírka s modrým zrcátkem. To je pravý šperk a můžete ho využít pro své speciální projekty.

Kachní pírka s modrými zrcátky

Kachní pírka krycí

Nádherná jsou i místa, kde se shromažďují labutě. Najdete tam malá prohnutá pírka a občas i krásná velká pera z křídel či ocasu. Když jsme u těch labutí, přímo v centru Prahy se dá také nasbírat labutí peří, Pražané jistě znají smíchovskou náplavku nebo ten malý přístup k vodě blízko Karlova mostu, kde se rády fotografují exotické nevěsty.

A to už jsme se dostali do města. Že to není vhodné místo na sbírání peří? Jen se rozhlédněte kolem sebe!

Malá labutí pírka

Že je to jen holubí peří? A proč ne? Holubi jsou vlastně velmi odvážní a silní ptáci. Rozhodli se přežít tak, že se naučili žít vedle člověka. Obdrží za to spoustu šrámů, platí za to svým zdravím, ale žijí. A když je to možné, drží se stejně přírody: jen si všimněte, jak vyzobávají semínka rostlin na trávnicích. A tam, kde je pro ně městské prostředí laskavé a nabídne trochu přirozené stravy, najdete nejvíce krásných holubích per.

Ve městě najdete také peří strak, vran a kavek, sojek a někdy i drobných ptáků. Černá pera strak mají kovový lesk, takže vypadají jako luxusní šperk.

Každé místo má svoje ptačí obyvatele, na každém místě můžete najít jiné peří. V zámeckém parku peří páva (velká pera s okem, křopenatá pera z křídel, malá pírka s kovovým leskem, chundelatá pírka z podsady), na vesnici peří od slepic, kachen a husí, s trochou štěstí i zahnuté pero z ocasu kohouta. Někdo má možnost získat barevná pírka exotických ptáků od chovatele papoušků a andulek nebo ze zoologické zahrady.

*Krůtí
peří*

*Úlovek z lesa,
z trhaniště
dravého ptáka
– peří strakapouda
včetně červené
čepičky*

Peří drobných pěvců

A co takhle přiblížit se nepozorovaně k pávovi a jedno pero mu vytrhnout nebo oškubat husu z babiččina dvora? No, tohle tedy ne. Ani peří z uhynulého nebo zabitého ptáka si neberu. Jen jedinkrát jsem neodolala, a to když jsem opravdu ze srdce dostala peří z celého bažanta.

*Peří z bažanta
aranžované jako kytice*

Ještě je možnost nějaké peří koupit. Stačí zajít do nějaké větší galanterie a můžete si vybrat z mnoha barev a velikostí. Často jsou ta pírka uměle přibarvená nebo vytvarovaná. Někdy se taková pírka hodí do předem naplánovaného projektu, ale v této knize se setkáte pouze s výrobky z nalezených přírodních per.

V této kapitole je třeba zmínit ještě jednu věc, a to ošetření peří. Nemyslím tím žádnou chemii, ale přesto byste měli myslet na čistotu a hygienu. Když se mi nastřádá větší množství peří, umyju ho v teplé mýdlové vodě. Můžete použít mýdlo, prostředek na nádobí nebo šampón. Dobré je přidat trochu octa pro dezinfekci. Pírka vyperte v mýdlové vodě, propláchněte čistou vodou a volně rozložte na čistý hadřík, aby uschnula. Po uschnutí je lehce promněte mezi prsty, aby znovu získala krásný tvar. Taková koupel je dobrá nejen z hygienických důvodů, ale také pera osvěží a pomůže vám při rozhodování, když si nebudete jisti, jestli nějaké pero odevzdat zpět přírodě či si ho ponechat. Ve vodě nemyju pera z opravdu čisté přírody nebo jemně ochmýřená krycí pera, která po koupeli ztratí své prachové nitky. Občas jsou potřeba i taková peříčka, proto sbírám jen neznečištěná krycí pírka z čistého prostředí.

Zajímavosti
o ptácích a peří:

*Pera
vypereme
v mýdlové
vodě.*

*Rozložíme je volně
na čistý hadřík.*

*Po uschnutí pera zase nabydou na
objemu a jsou mnohem krásnější.*

*Velká pera
dravců a labutí*

Třídíme peří

Až se nabažíte měkkých závějí peří ve všech mísách a krabicích po vašem bytě, možná bude dobré pírka znovu přebrat, roztřídit, a vybrat ta kvalitní.

Tak nejdříve se podívejte na kvalitu. Časem zjistíte, že pokud chcete pera použít na výzdobu nebo na výrobu, měla by být krásná a kvalitní. Nemyslím tím jenom bezchybný prapor, ale hlavně pevný brk. Pera se zploštělým nebo ulomeným brkem nelze obvykle použít. Člověk si spíše všimne krásného praporu a kvalitu brku přehlédne, ale obě tyto části jsou u pera velmi důležité. Zpočátku možná zjistíte, že jste si domů nanosili plno pírek, která nelze použít, ale brzy se naučíte taková pera nechávat rovnou v přírodě. A pera, která už nechcete, samozřejmě také vraťte přírodě.

Někdy se ke mně dostane nějaké pero od dravého nebo exotického ptáka, které je natolik krásné, že nějakou tu vadu ráda přehlédnu.

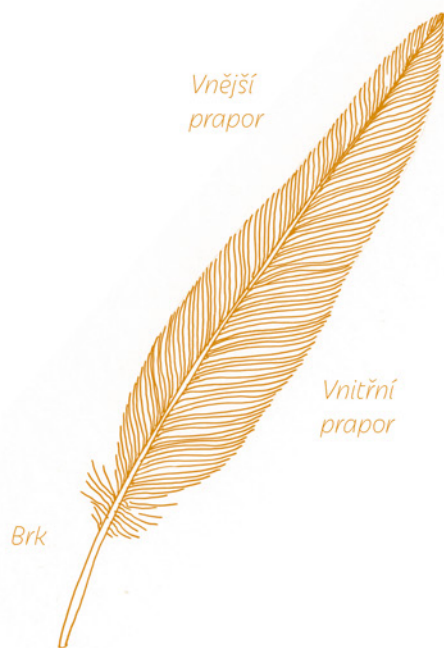
A nyní pera roztřídíte. Nejkrásnější dlouhá pera dravců a sov či labutí už jistě máte někde vystavená, protože samotná, bez jakékoli úpravy, jsou nejkrásnější.

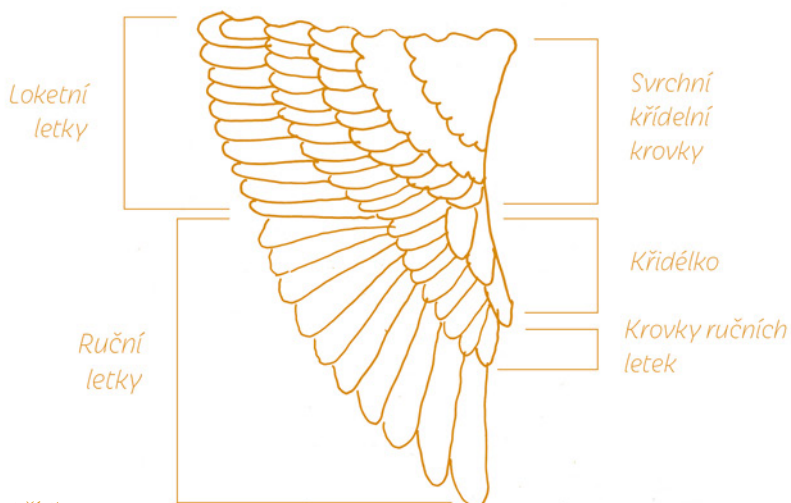
Pak možná máte plno drobných prohnutých pírek labutí, ta se budou hodit na květiny z peří nebo na náušnice. Takovýto prohnutý tvar mají i drobná pírka dalších vodních ptáků, například kachen nebo husí. Jsou velmi hebká a nehodí se na všechno. Křídelní pera kachny divoké mají modré kovově lesklé zrcátka.

Pokud se k vám dostala krůtí pera, možná budete překvapeni jejich rozmanitostí. Velká plochá pera ocasní s krásnou kresbou, prohnutá a tenká dlouhá pera z křídel, plochá malá pírka s kovovým leskem, od velmi malých až do délky 10–15 centimetrů. Ocasní pera jsou krásná jako solitéry, můžete z nich také udělat výrobky inspirované severoamerickými Indiány. Malá pírka se hodí na náušnice.

Na zvláštní hromádku dejte nádherná vzorovaná pera žluny, strakapouda, kukačky, sojky, straky.

Pak jsou tu černá pera straky, vrány, kavky a dalších ptáků, nejkrásnější jsou dlouhá ocasní pera straky s vysokým kovovým leskem.

*Části opeření ptačího křídla.
Podle knihy:
Poznáváme ptáky podle peří*

Největší hromádku u mě tvoří peří holubů. Někdy se mezi holubí pera zatoulají i pera z hrdličky nebo z holuba hřivnáče, někdy je lepší dát každý druh zvlášť. Peří holubů mě naučilo rozeznávat jednotlivé části ptačího opeření. Ocasní pera jsou plochá a téměř symetrická.

Zvlášť dejte dlouhá asymetrická pera z ručních letek a kratší asymetrická pera z loketních letek, která nemají tak velký rozdíl mezi vnitřní a vnější stranou praporu.

Nakonec zbyde drobné ochmýřené krycí peří. Sbírám jen opravdu krásná a čistá pírka tohoto druhu. A pak tam jsou ještě taková zvláštní pírka s prohnutým brkem, zjistila jsem, že jsou to svrchní křídelní pera. Mají brk prohnutý jakoby v protisměru, a na to, jak jsou malá, jsou docela pevná a dají se použít na řadu projektů.

Ocasní pera holuba

Poznámka:

Ilustrační fotografie peří a výrobků v této knize nejsou vždy ve stejném poměru.

*Pera z křídel
holuba*

*Svrchní křídelní pera holuba
s prohnutým brkem*

*Symetrická
pera
z kostřce
holuba*

Peří hrdličky

*Krycí peří
holuba*

Jak peří uchovávat?

Nejkrásnější velká pera aranžuji jako kytici do vázy nebo do zajímavé nádoby. Drobnější pera roztřídím a zabalím do ubrousků nebo papírových kapesníků. Pak je uložím do krabice od bot. Také je možné pera zabalená v ubrousku dát do papírového kelímku od kávy, vždy několik svazků do jednoho kelímku. Pera nepotřebují žádnou zvláštní péči, jako je ochrana proti škůdcům a podobně. Aspoň já jsem je nikdy nepotřebovala takto ošetřovat. Ráda se pírky probírám a vyrábím z nich, tak jsou často na vzduchu a v pohybu.

Poklady v krabici – uložené peří

Literatura:

BEZZEL, Einhard; Poznáváme ptáky podle peří. Praha: Víkend, 2006
SCHMID, Ulrich; Poznáte ptáky našich zahrad? Praha: Kazda, 2020
FRAIGNEAU Cloé; Feathers, An Identification Guide to the Feathers
of Western European Birds. London: Helm Bloomsbury Publishing, 2021

YouTube:

Ornitolog na drátě
– určování ptáků podle peří.
Česká společnost ornitologická

A pro ty, kteří
se chtějí pustit
do studia do
hloubky:

JP'23

Holub domácí